

Norsk psykologforenings anbefalinger om oppbevaring og utlevering av testmateriell

Følgende anbefalinger er utarbeidet av psykologforeningens testpolitiske utvalg og vedtatt av sentralstyrets arbeidsutvalg den 10. november 2015.

Psykologforeningen har over flere år anbefalt sine medlemmer å slette rådata fra testoptak etter at en test er ferdig skåret. Det vil si at vi har anbefalt at man ikke tar vare på råprotokoller inneholdende det faktisk nedskrevne svaret eller de stikkord fra pasientens svar som er nødvendige for skåring av responsen. Vi har anbefalt at oversikt over skårer, eksempelvis antall poeng og skalerte skårer fra alle delprøver i et testbatteri tas vare på slik at man senere kan sammenligne prestasjonene ved retesting. I tråd med Helse- og omsorgsdepartementets redegjørelse for gjeldende rett, formidlet i brev datert 05.03.2015, har psykologforeningen endret sine anbefalinger om oppbevaring og utlevering av testmateriell.

Begrunnelsen for psykologforeningens tidligere anbefaling om å slette rådata har vært at lovverk og forskrift for journalføring har forutsatt at alt som tas vare på regnes som del av journal og skal utleveres i sin helhet ved krav om innsyn i journal. Psykologforeningen har vært bekymret for kontaminering av tester hvis man i prinsippet kan få utlevert sin tidligere protokoll forut for en ny retesting. Samtidig har psykologforeningen vært bekymret for at sletting av rådataene kan svekke kvaliteten av de vurderinger som gjøres. I 2012 gjennomførte psykologforeningens testpolitiske utvalg en spørreundersøkelse til alle norske psykologer hvor man ba om tilbakemeldinger på eventuelle problemer som følge av praksisen med å slette rådata. Flere ga tilbakemelding om at man ved sletting kunne miste muligheten til å foreta tilleggsanalyser som på et senere tidspunkt viser seg å være relevant. Eksempler kunne være beregning av semantisk organiseringskåre, recency/primacy-skåre eller andre mål på læringsatferd fra listelæringstester der man initialt kun skåret hukommelsesprestasjonen. Det ble også påpekt at det vil være fordeler ved å ha tilgang til selve testprotokollen ved senere retesting.

Flere lager rutiner for digitalisering av journal. Hva man da skal legge inn av testresultater har vært diskutert i flere helseforetak, og det har fremstått som uklart hva som har vært gjeldende rett. I helse- og omsorgsdepartementets redegjørelse legges det vekt på psykologforeningens primærstandpunkt om at oppbevaring av rådata er nyttig. Det legges til grunn at *“det er utvilsomt at pasienters svar på testspørsmålene må anses å være en del av pasientens journal”* men at *«det kan stilles spørsmål ved om testspørsmålene og stimulusmateriale er en del av pasientens journal»*. Her skiller det altså mellom pasientens faktiske svar og responser på den ene siden og spørsmål/stimulusmaterial på den andre. Helse- og omsorgsdepartementet presiserer videre at *“rådata ikke må være registrert i samme dokument eller i samme system som pasientenes testresultater eller testrapport.”* Det fremkommer i redegjørelsen at *“det ikke er noe i veien for at pasientens rådata/svar på testene lagres atskilt fra testresultatene og testrapportene”*. Det påpekes i denne sammenheng at “journal” i juridisk sammenheng omfatter langt mer enn hovedjournalen, men også opplysninger om pasienten lagret i røntgensystemer eller liknende.

Pasientens rett til innsyn i journal gjelder alle deler av journalen, ikke kun hovedjournalen. I helse- og omsorgsdepartementets redegjørelse fremkommer imidlertid at dette ikke betyr at pasienten automatisk bør få kopi av rådata ved krav om innsyn.

Psykologforeningen mener at man med basis i helse- og omsorgsdepartementets redegjørelse kan endre anbefalingen om å slette rådata til å ta vare på de data som kan komme til nytte ved senere retesting eller som kan brukes for å foreta ytterligere analyser av testatferd på et senere tidspunkt.

Psykologforeningen anbefaler følgende:

- 1) Testresultater (omregning av direkte svar til råskårer/skalerte skårer) samt testrapport (sammenstilling av resultatene inkludert analyse og tolkning av resultatene) scannes/lagres i pasientens hovedjournal.
- 2) Når det gjelder rådata anbefales det at pasientens direkte svar lagres i relevant sidesystem (testcomputer eller annet relevant medium som er en del av journalsystemet). Det er viktig å påpeke at det i et testopptak ikke er nødvendig å nedtegne alt pasienten sier. Det er opp til psykologen som tar opptaket å vurdere hvilke responser som er tilstrekkelig å nedtegne for å kunne gi en fyllestgjørende skåring.
- 3) Ved spørsmål om utlevering anbefales å utlevere
 - Kopi av testresultater og testrapport.
 - Ved krav om utlevering av rådata anbefales det at man gir kopi av testsvar, men ikke testspørsmål og stimulusmateriale.
 - Både psykologer og pasienter bør være informert om at testforleggere kan gå til rettslige skritt mot alle som sprer informasjon som kan ødelegge testens integritet.

På et generelt grunnlag er det viktig å understreke at det anses som god psykologpraksis alltid å tilby tilbakemelding og gjennomgang av testresultater og testrapport med pasient/klient etter utredning.

Det er arbeidsgivers ansvar å sørge for en forsvarlig tilgangsstyring til hovedjournal og sidesystemer.